

Pavadinimas: Disertacijos tyrimo „Apibrėžtumas ir jo raiška romanų kalbose: tipologinis ir diachroninis aspektai“ pristatymas

Pranešimo anotacija: Pranešimo metu Antanas Keturakis pristatys disertacijos rengimo metu vykdytą tyrimą ir jo rezultatus. Pranešimo metu bus aptariami ne tik romanų, bet ir bendrajai kalbotyrai aktualūs su apibrėžtumo gramatine kategorija ir jos raiška susiję klausimai.

Disertacijos anotacija: Disertacijoje, naudojant kognityvinės gramatikos prieigą, analizuojama vėlyvosios lotynų, rumunų ir italų kalbų daiktavardinių junginių referentiškumas ir jų apibrėžtumo žymėjimas. Disertacijoje remiamasi prielaida, kad bet kurios gramatinės kategorijos, taigi ir apibrėžtumo, reikšmių (tipų) konfigūracija yra universali ir gali būti naudojama kaip *tertium comparationis* tiriant skirtingų kalbų apibrėžtumo rodiklius. Siekiant paaiškinti apibrėžtumo rodiklių vartojimą tiriamosiose kalbose, darbe išskirtas naujas reliacinis apibrėžtumo tipas ir patikslinta modifikacinio (ankstesnėje literatūroje vadinto kataforiniu) apibrėžtumo tipo samprata. Tyrimas rodo, kad vėlyvojoje lotynų kalboje galėjo būti vartojamas lietuvių kalbos artroidui tipologiškai artimas nesugramatintas apibrėžtumo rodiklis, dažniausiai reiškiamas rodomaisiais įvardžiais *ille* ir *ipse*. Vis dėlto, dažnas rodomųjų įvardžių vartojimas tirtame *Itinerarium Egeriae* tekste pirmiausiai sietinas su stilistinėmis teksto ypatybėmis, o ne su apibrėžtumo žymėjimu. Rumunų ir italų kalbose, nepaisant morfologiškai skirtingos apibrėžtumo raiškos, tiek žymimųjų, tiek nežymimųjų artikelių vartosena apima tų pačių apibrėžtumo tipų žymėjimą. Žymimųjų ir nežymimųjų artikelių vartosenos skirtumai šiose kalbose atsiranda ne dėl skirtingos jų distribucijos, o dėl skirtingos vardažodžių interpretacijos apibrėžtumo požiūriu kai kuriose konstrukcijose.